

ravno na polju trgovstva. Namesto, da bi napravilo najlažjo zvezo med producentom in konzumentom, postala je mnogokrat najsebečnejša pijavka, ki odira ednako konzumete, kakor producente. Kapitala krepki prekupci in trgovske družbe poskusile so že kmalu po zatvorbi mej pridobiti monopole v produktnem prometu; nakupičili so ogromne zaloge in si zasigurili nastajajoče proekte, da potem potom izrabe svojih monopolov, potom zadrževanja zalog povzročijo umetno pomanjkanje in najmočnejše povpraševanje ter dosegajo izredne dobičke. Kateri produkti karkoli: živila, sadje, jajca, maslo, milo, šokolada, konzerve, perilo, sveče, olje, obleke, čevlji, biseri, zlato, porcelanski ali kovinski predmeti, — skoraj povsod, zlasti pa pri živiljenki potrebsčini neobhodnih potrebsčin predmetih, začelo je od avgusta 1914 sem naraščajoče oderuštvo, povišano s cvetočim prekupčevanjem (Kettenhandel), zistemom 5 do 10 prekupčevalcev, ki delujejo z dobičkom na poti od producenta do konzumenta. Par dokazov! Firma damske mode Selinka na Dunaju je baje na razprodaji svojih zalog iz časa pred vojno po vojnih cenah zaslužila 10 milijonov kron, firma usnjna Bäcker & comp. na Dunaju 3 milijone. Bankir Fliegler v Cernovicah povišal je kot trgovec z živiljenkimi sredstvi svoje premoženje od 100.000 kron na 3 milijone, mlinski posestnik Nathan Kraft v Serethu od 200.000 K na 4 milijone; agent za izseljevanje Eddinger pridobil je na čisti poti več milijonov. O trgovini s konji v vojni pisal je neki liberalni list tako-le: „Ogromne svote je kupčija s konji zasluzila. Izvršili so se tukaj najčudovitejši „kšefti“ in vrednost se je nezmerno zvišala. Kar kupuje danes s konji, to je milijonar. Dobički so ogromno visoki. Imen ni treba imenovati, ker je tukaj le malo izjem. Gospode Jakobsoelu in Schlessinger se ceni na nekaj milijonov.“ Isti list piše glede razvitka vinske branše v vojnem času: „V vinski branši se dosega velikanske dobičke. Vinska branša ima po svoji naravi velike zaloge, ki se nahajajo v kleteh, da postanejo tam rabne za prihodnja leta. Te zaloge se zdaj po ogromnih cenah razprodaja. Cene so popolnoma izročene volji velikih firm. Pri temu ne stope velikanske zaloge pod kontrolo, ker ima nekaj največjih firm tudi na Ogrskem svoje zaloge. . . Vinski liferanti si niso npravili prav nobene vesti iz tega, oddajati svoje zaloge po grešno visokih cenah, čeprav so vedeli, da se je s tem vinom hotelo okrepčati v streških jarkih in bolnišnicah ležeče vojake.“

Visoki dobički vojnih liferantov in agentov armadne potrebe so znani. Od ogrskega vojnega liferanta Manfreda Weiß se pripoveduje, da je njegovo premoženje v vojni na čez 600 milijonov kron narastlo. . .

* * *

Kot skupni otisek od gospodarskega življenja vojnega časa ostane: Oderuštvo vodilnih slojev gospodarskega živiljenja. Medtem, ko velike množice ljudstva ob fronti in v zaledju ogromne žrtve za obrambo domovine prinašajo, izsilijo bančni in borzni kralji iz bede časa velikanske dobičke. Skoraj bi ne bilo treba izvajanj, ki vojno dobičkarstvo iz kulturnih, pravnih in gospodarskih vzrokov najostreje obsojajo.

Dr. E.

Razno.

Zborovanje okrajnega zastopa ptujskega.

Ptuj, 5. decembra.

Pod predsedstvom okrajnega načelnika in župana Orniga a vršilo se je v veliki mestni dvorani plenarno zborovanje, katerega se je vdeležil kot vladni zastopnik okrajni glavar dr. E. vitez pl. Netolicka.

V lepem, ganljivem govoru, katerega so navzoči stope poslušali, spominjal se je načelnik Orniga in blagopokojnega cesarja Franca Jožefa I., ki je bil pravi mirovni cesar. Ali naša zvestoba velja tudi novemu cesarju

Karlu I., ki je vladu nastopil. Vojaki iz ptujskega okraja so se povsod častno bili in na vseh bojiščih je tekla njih kri za cesarja in domovino. Zvesti, kakor oni hočemo i mi ostati. Na županov poziv so vsi navzoči navdušeno zaklicali novemu cesarju Karlu I. trikratni „Hoch!“

Potem se je zborovanje počelo s 5. vojnim posojilom. Načelnik Ornig je naglašal dolžnost nas vseh, da podpisujemo vojno posojilo. Potem je član okrajnega zastopa direktor Kasper v strokovnjaškem govoru kazal, da je v vojnem posojilu podpisani denar najbolje in najvarnejše naložen. Denar se danes ne sme skrivati, izročiti se ga mora zavodom, podpisovati se mora vojno posojilo, da pride do zmagovitega konca te grozne vojne.

Okrajni zastop je potem ednoglasno sklenil, da podpiše za 5. vojno posojilo tri milijone kron iz okrajnih sredstev.

Potem se je sprejel predlog, da se imenuje odslej most pri dosedanjem Schillerplatzu v Ptiju „Kaiser Karl-Brücke.“ Na Bregu pri Ptiju pa se bude imenoval v zahvalo zvestemu našemu zavezniku nemškemu cesarju, veliki trg „Kaiser Wilhelm-Platz“ in novi most „Kaiser Wilhelm-Brücke.“

Pri točki „Raznosterosti“ so govorili razven načelnika Orniga okrajni glavar dr. vitez pl. Netolicka, podnačelnik pl. Pongratz, okrajni zastopniki Leop. Slatwitsch, Jos. Fürst, Maks Straschill, direktor Kasper. Okrajni glavar je izjavil, da je storil vse potrebno, da se v našem okraju ne rekvirira vso krmilo in slamo; pričakuje uspehov svojega delovanja. Župan Ornig je omenil, da se iz ptujskega okraja tudi v najboljših letih ni izvažalo krme in slame; letos pa je bilo izredno slabo leto. Sprejel se je predlog, da se naj na merodajnih mestih z vsemi sredstvi proti takim rekvizijam nastopi.

Ker se nikdo ni več k besedi oglasil, je bila seja opoludne zaključena.

Razmre v vojnem času na Ptujski gori. Piše se nam: Kakor v vseh krajih ljubljene naše domovine, moramo tudi pri nas na Ptujski gori izdržati težki čas; storimo to tudi prav radi iz ljubezni do domovine. Ako pa to storimo in se raznih odredb držimo, potem morajo to tudi gotovi trgovci storiti. Tu na Ptujski gori pa živi neki gospod Ivan Traun s svojo soprogo, ki je pred par leti tu-sem prišel in trgovino otvoril. Ta zakonski par je pred težkim časom vojne vse storil, da bi dobre kmetovalce na-se privezel in za odjemalce obdržal. Temu se ima g. Traun tudi zahvaliti, da si je svoj mošnjiček napolnil in da danes z vbgimi ljudmi povsem drugače občuje, kakor poprej . . . Danes, ko je beda itak velika in ima vsakdo pod pomanjkanjem trpeti, nimata gospod in gospa Traun preje tako sladkih besed, marveč psujeta kupe ter jim grozita, da jih bosta iz prodajalne vrgla. Tudi pri cenah v tej trgovini ni vse v redu; v enem oziru jo je že roka oblasti zasačila. Treba bi bilo pa še preiskati, kako oddaja ta gospod petrolej, krtiče itd. Cene bi morale biti nabite na vidnem mestu, ne pa v kakem kotu, kjer se jih mora šele poiskati. Želeti bi pa bilo, da bi ta gospod, ki je poleg tega od vojaščine oproščen, bil od oblasti na gotove stvari opozorjen. Kupci pa si bodejo njegovo postopanje, tudi po vojni še zapomnili.

Cene žita so s 16. decembrom znižane! Pisje se nam: Vojno-žitni prometni urad nazačanja, da bodo s 16. decembrom t. l. znižane žitne cene i. s.: pšenica od 38 na 35 K, rž od 31 na 29 K, napolica od 31 na 29 K, ajda od 31 na 29 K, ječmen za krmilo in zmletje od 32 na 29 K, ječmen za pivovarne od 36 na 33 K, oves od 30 na 28 K, koruza zluzščena od 30 na 28 K, v strokih od 22-50 na 21 K in sicer pri meterskem stotu. Nespremenjene ostanejo cene za oluščene kruzne storže 12 K, za lečo in grah 55 K, fižol vsake vrste, izvzemši fižol za krmiljenje 40 K, zadnji fižol (fižol za živilsko pito), zadnji grah in lečo 30 kron, piro 26 K in proso 28 K. Od dne 16. decembra nadalje

bo plačeval vojno-žitno-prometni zavod oddano žito že po navedenih znižanih cenah.

Zlato hrabrostno medaljo dobil je mariborski pisatelj lajtnant Rudolf Bernreiter. Čestitamo hrabremu oficirju!

Okraj Laško je podpisal 2 milijona krov za 5. vojno posojilo, občina trga Laško pa 100.000 krov.

Smrtna nezgoda. Pri delu v gozdu ponesel je smrtno posestnik Johan Hospelger v Nötschu na Koroškem. Nesrečen je začela večjo družino.

Velike povodnje na Španskem. K.-B. poroča iz Pariza z dne 5. t. m.: Glasom nekega brzozava lista „Humanité“ iz Madrida, nastopila je pri Valenciji povodenj, ki se razteza na pokrajino 200 kvadratnih kilometrov. Škoda se računa na več milijonov. Žetev oranž je baje skoraj popolnoma uničena. Neki pomožni vlak jo dospel v Alciero, katero mesto je bilo več dni brez vsake zveze in razsvetljave. Med prebivalstvom je že lakota izbruhnila.

Okrajni zastop v Rogatcu sklenil je na svojem izrednem zborovanju, da podpiše pol milijona krov za 5. vojno posojilo. Tudi občine rogaškega okraja so prav znatne svote za 5. vojno posojilo podpisale. Kolikor nam je doslej znano, podpisali so: Občina zdravilišče Rogaška Slatina 100.000 krov, tržna občina Rogatec 50.000 krov, občina Slatina-okolina pa 20.000 krov. Tudi manjše občine so podpisale prav lepe svote. Ta izkaz je pač časten za ne prebogati rogaški okraj. Zahvaliti se je pač v prvi vrsti delovanju okrajnega zastopa z njegovim načelnikom g. dr. Schuster, kakor tudi slavnemu c. k. okrajnemu glavarstvu ptujskemu. Vsa čast okraju!

Zidovska legija v vojni. Leta 1914 so v Aleksandriji v Egipetu ustanovili legijo židovskih prostovoljev, ki je šla z angleško armado v vojno na Gallipoli. Odkar so Rimljani razdejali Jeruzalem, je to prva židovska armada, ki je šla v boj z orožjem. Legiji so pristopili sami mladi izobraženi Židje, deloma pobegli iz Rusije, deloma izključeni iz ruskih šol. Zapovedni jezik je bil hebrejsčina. Pišejo, da so se tako hrabro borili, zlasti, ker jim je bilo obljudljeno, da postane Palestina židovska država. Ko so morali Anglezi opustiti ekspedicijo na Gallipoli, so uvrstili židovsko legijo v svojo armado, a zdaj se je izmed londonskih Židov začela nova velika agitacija za ustanovitev samostalne židovske legije, ki naj pomaga ustanoviti samostojno židovsko državo.

V Ptiju se je že doslej za peto vojno posojilo izredno visoke svote podpisalo. Mestna šparkasa podpisala je tri milijone krov iz lastnih sredstev, mestna občina 500.000 krov in okrajni zastop ptujski istotako tri milijone krov. O podpisovanju posameznikov bodemo še poročali.

Velika železniška nesreča na Ogrskem se je zgodila v noči od preteklega četrtnika na petek. Prvo uradno poročilo ravnateljstva državnih železnic se je glasilo tako-le: Ravnateljstvo ogrskih državnih železnic je izdal naslednje naznanih: Na postaji Herczegnalom je dne 1. decembra ponoči v grški osebni vlak štev. 1303 v trenutku, ko je zapustil postajo, zavozil dunajski brzovlak štev. 3 in ga prerezel na dva dela. Vzrok nesreče je bil, ker se je signal, da se naj ustavi vlak, opazil prepozno, vsled česar vlaka niso več mogli pravočasno ustaviti. Zavoljo tega so vozovi vlaka 1303 in brzovlak trčili skupaj. Voz brzovlaka, v katerem se je nahajal tajni svetnik Ludovik pl. Thalloczy, civilni adlatus (prideljenec) vojaškega upravitelja Srbije, kakor tudi voz, ki mu je sledil, sta bila razbita, Thalloczy je mrtev. Njegov tajnik, ki ga je spremjal, neka sorodnica ter nek nadporočnik so ostali nepoškodovani. Thalloczy je bil ranjen na glavi, in ga je predrla cev parne kurične naprave. Osebni vlak je bil sestavljen večinoma iz vozov III. razreda. Med mrtvimi se nahajata dva gojenca Franc Jožefovega vzgojevalnega zavoda, kojih imeni še nista znani. Število mrtvih znaša 66, ranjenih pa 150, med njimi je 60 težko ranjenih. Ranjence so spravili v bolnišnice deloma v Budimpešto, deloma v Komorn. Ravnateljstvo državnih

ležnic je bilo obveščeno o nesreči ob eni uži popolnoci. Poročilo sta prejela tajnik, ki je imel nadzorstvo in nadinženir, ki sta o nesreči takoj poročala ravnatelju. Ta se je podal v spremstvu enega inženirja in obratilga vodje takoj na kraj nesreče, kjer je stal do 11. ure predpoldne ter odredil vse potrebno, da se ranjeni odpravijo, kakor le mogoče hitro v bolnišnice ter da se odstrani prometne ovire. — Ogrski list „Az Est“ je poročal sledče podrobnosti: Graški sebeni vlak, ki bi moral zapustiti železniško postajo v Budimpešti zvečer ob 9:15 uri, zarognel je to storiti šele ob 11. uri. Vlak je prvožil na postajo Herczeghalom, ki je oddaljena 46 km od Budimpešte, šele ob 1/2 po polnoči. Na tej postaji je dobil vodja sebnega vlaka povelje, da mora na postaji počakati na dunajski brzovlak. Nikoli poprej se še ni pripetilo, da bi bilo srečanje dveh vlakov na tej postaji vzrok za čakanje kakršnega vlaka, kajti postaja ima dvojni tir. Na desnem železniškem tiru, na katerem bi bil moral graški osebni vlak počakati, se je tabajalo nekaj tovornih vozov. Vsled tega se je moral graški osebni vlak postaviti na železniški tir, ki se je nahajal nekoliko ob strani, da se izogne trčenju. Ravno, ko se je vložilo premikanje graškega vlaka, je prihranil dunajski brzovlak in zgodila se je nesreča. Dunajski brzovlak, ki je tudi imel eno rogo zamude, in je hotel to zamudo izravnati s hitrejšo vožnjo 75 km v eni uri, je vozil, ne da bi se bil oziral na znamenje pred železniško postajo, ki kaže, ali je proga prosta ali ne, na postajo, trčil v graški osebni vlak in ga prerezel na dva dela; lokomotiva tega vlaka, prvi voz za prtljago in drugi voz za sebe so že bili na varnem na stranskem tiru. Drugi voz graškega osebnega vlaka, ki je imel 12 kupev, je prezel težka ameriška lokomotiva dunajskoga brzovlaka na dva dela, ostali vagoni so pa bili popolnoma razbiti. Čudno je, da sta ostala oba strojevodja nepoškodovana. Strojevodja dunajskoga brzovlaka je eden najbolj zanesljivih strojevodij ogrske drž. železnice in tudi strojevodja graškega osebnega vlaka se ne čuti odgovornega za nesrečo ter je mnenja, da bi se bil moral strojevodja dunajskoga brzovlaka ozirati na dana znamenja. Civilni deželnih guverner pl. Thalloczy, ki je postal žrtve nesreče, je takrat, ko se je prijetila ta grozna nesreča, trdno spal. Oblečen je bil v rjavu spalno obliko in so ga našli mrtvega ležati na železniškem tiru. — Železniško osobje trdi splošno, da je popolnoma nedolžno nesrečo. Preiskava bode dognala, kje je krivda. Listi primašajo trditve, da je treba voditi preiskavo tudi proti ogrskemu železniškemu ministru, ki je baje dal povelje za spremembu voznega reda. Govori se tudi, da bode minister odstopil. Več ogrskih ministrov, ki se je tudi peljalo od pogreba iz Dunaja, je komaj in le slučajno uletelo smrti. Razburjenost vsled te nesreče je naravnost velikanska. Zadnja poročila pravijo, da je doslej že 72 oseb izgubilo pri tej grozni nesreči svoje življenje. Brat cesarja Karla, nadvojvoda Maks, se je dne 2. t. m. pripeljal s posebnim vlakom, da obiše težko ranjene in prinese za mrljice venec cesarja.

Okraj Konjice je na 5. vojno posojilo podpisal 500.000 kron.

Ukradena krava. Kočar Anton Kopajnik ukradel je neki posestnici v Tepini pri Konjicah ponoc kravo v vrednosti 1200 kron; znalo jo je k neki drugi posestnici v Brebeni. Orožniki so ga aretirali, ko je hotel kravo ravno za 800 kron prodati.

Koroška šparkasa je podpisala 8 milijonov za 5. vojno posojilo.

K zločinom hrvatskih roparjev na Spodnjem Štajerskem piše v „Grazer Tagblattu“ neki vojak iz bojišča. Več kot pol leta sem delala je neka roparska tolpa ob hrvatski meji ležeče po krajinah c. k. okrajnih glavarstev Ptuj in Brežice nevarne; doslej se vsled pomanjkanja potrebnih odredb še ni posrečilo, temu postopanju konec napraviti. Tako so tudi danes roparski vlonci z velikimi svotami pri zadete škode, uboju in težka telesna poškodovanja na dnevnom redu. Politične okrajne

oblasti, ki so v prvi vrsti za varstvene razmere v svoji pokrajini odgovorne, z danimi sredstvi doslej niso zamogle reda napraviti. Mi na bojišču stojec, ki smo morali svojece brez varstva v od roparjev obiskanih pokrajinal nazaj pustiti, imamo dobro pravico, da se naše ljube in našo lastnino varuje. Zahtevamo tedaj, da pristojne oblasti vse store, da odpravijo te vse pojme zasmehujuče razmere, čeprav z izrednimi sredstvi, ki so jim, aki hočajo, na razpolago. Sicer bi bila tudi stvar dežele Štajerske, da zato skrbi, da se zlasti v okolišu njenega zdravilišča Rogaske Slatine varstvene razmere izboljšajo.

Smrtna nezgoda gasilca. Oženjeni gasilski kučijaž Johan Gancik v Mariboru vozil je v dvoprežnem tovornem voznu pepel. Po nesreči prišel je pod voz. Težko ranjenega so odpeljali v bolnišnico, kjer je pa še isti dan umrl.

500 kron

Vam plačam, ako moj iztebni korenin Ria-balsam Vaša kurja očesa, bradavica in tkožo ne odpravi v 3 dneh brez bolečin. Cena ene posodice z garancijskim pismom K 1:50, 3 posodice K 4:—, 6 posodice K 6:50. Stotero zahvalnih pisem. Kameny, Kaschau (Kassa) poštni predal 12/27 (Ogrska).

Automatični lovilec za podgane

K 5:50, za misi K 4:—, vlovi brez nadzorstva do 40 kom. v eni noči, ne zapusti duha in se postavi sam. Past za ščurke „Rapid“, tisoč ščurkov v eni noči, a K 3:70. Povod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnih pisem. Razpošljatev po povzetju, poština \$0 vin. Export-haus Tintner, Wien, III., Neulinggasse Nr. 26/35. 467

Kolarski pomočnik

in učenec se takoj sprejmata pri Franz Merz, kolarski mojster, Breg pri Ptaju.

Krepki učenec

z dobrimi šolskimi spričevali se sprejme takoj v trgovini z mešanim blagom Josef Wagner, Šmarje pri Jelšah. 488

Caj

ki ne potrebuje sladkorja ako se pridene ko zavrnje čaj, „Sida-medeni prasek“ ali pa „Sida-medeni prasek“, 2 do 3 kavne žlice. Sida-praska na kozačec čaja, 1 zavojček „medeni“ stane 35 vin. v Limonačni prasek pa 40 vin. Po pošti se pošilja najmanj 12 zavojčkov po povzetju. Za otroke jako priporočljivo. Neobhodno potrebno za vojake, izletnike in za domačo rabo. Razpošljajnica Jos. Berdajs, Ljubljana, Želarska ulica 18. Za prekupeci in trgovce pri večjem naročilu popust. 429

Viničar

ki se razume na ameriško trsje, se tako ali za 1. januarja 1917 proti dobrem platičilu sprejme pri g. Franz Karbeutz, Celje, Grazergasse 3.

Večjo partijo za vodo nepredornih

vozilih plaht

kupi fabrika za plahte in zavod za povravila August Sattler Söhne v Gradcu. 497

Fotografije (Porträt)

kot znamke (marki liki znamkam na slikah), in dopisnice s sliko izdeluje po vsaki poslanji fotografiji po ceni Otto Neumann, Prag, Karolinamt, štev. 130. Ceniki se pošiljajo na zahtevanje brezplačno in franko.

MayfARTH'ov Separator

v vseh deželah, ki jih potrebujejo, kot najizbornejši in najcenejši, takoj dobivši

stroj za posnemanje mleka

Izdelovanje na uro ca:

Št. 0 —	65 litrov
" 1 —	120—130 "
" 2 —	220—250 "
" 3 —	120—130 "

Ilustrirani katalog št. 1087 za stonj in franko.

Ph. MayfARTH & Co.

Dunaj, II. Taborstrasse 71

fabrike kmetijskih in obrtnih strojev.

lšče so zastopnike.

Za gostilniško in mesarsko obrt se sprejme takoj

učenec.

Učna doba z oskrbo 3 leta, z oskrbo in obleko 4 leta. Cenjene ponudbe na Josef Herndl, Ljutomer, hotel „Stadt Graz“. 493

Deželno mesto za Štajersko

pod Najvišjim protektoratom Njegovega ces. in kr. apostolskega Veličanstva stojecega

c. kr. avstr. vojaškega sklada za vdove in sirote

(oddelek za vojno zavarovanje)

vod c. k. namestnije na razpolago danem uradnem lokalu

Gradec, Franzensplatz 2

posreduje naznalo k podpisovanju za

V. vojno posojilo

med podpisovateljem in po njegovi želji izbranim mestom za podpisovanje ter prosi trgovce, industrije, zasebnike in uradnike, advokate, notarje, jerobe, kuratorje, družbe, društva, zadruge, sklade itd., da se naj zradi malega bančnega dobička v interesu naših domačih vdov in sirot tega posredovanja prijazno udeležujejo.

Redka prilika!

Pod jako ugodnimi pogoji se da v najem hišo s trgovino z mešanim blagom in vrtom do 1. januarja; eventualno se tudi proda. Leži ob železniški postaji in okrajni cesti. Ponudbe na: Jos. Gorinšek, Mestinja, pošta Podplat, do 20. t. m.

499

Nobenega zobobola

več, nobenih noči brez spanja. „Fides“ odpravi bolečine pri votilih zobeh, kakor pri trdrovratnem revmatičnemu zobobolu, kjer so odrekla vsa druga sredstva. Brez uspeha denar nazaj! — Cena K 1:50. 3 tube 4 krone. 6 tub K 5:50. Nobenega zobenga kannna več. Šeenožne zobe dosežete po „Elta-Zahofluid“. Takojšnji učinek. Cena K 2:—, 3 steklenice K 5:—. Kemeny, Kaschau I., poštni predal 12/Z 26. Ogrska. 447